

Хэнтий аймаг дахь Төрийн аудитын газар

**АУДИТЫН ХУРААНГУЙ
ТАЙЛАН**

ХЭА-2025/31-22-ШТА-ГА

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТ

**ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН 2024 ОНЫ
БҮРДҮҮЛЭЛТ, ЗАРЦУУЛАЛТ, ҮР ДҮН, ҮР НӨЛӨӨ**

**ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН
САНГИЙН ХӨРӨНГӨӨР
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨСӨЛ, АРГА
ХЭМЖЭЭГ ХУУЛЬ, ЖУРМЫН
ДАГУУ ТӨЛӨВЛӨӨГҮЙ,
ХЭРЭГЖИЛТЭД ТАВИХ
ХЯНАЛТ ХАНГАЛТГҮЙ БАЙНА.**

Хэрлэн сум
2025 он

ХЭНТИЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Аудитын сэдэв: “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2024 оны бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн, үр нөлөө”

Аудит хийсэн үндэслэл, бүрэн эрх:

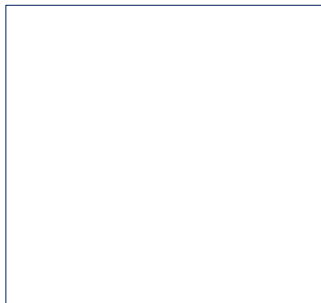
Аудитыг Монгол Улсын Их Хурлын төсвийн байнгын хорооны “Аудитын сэдэв батлах тухай” 2024 оны 5 дугаар тогтоол, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов “Аудитын жилийн төлөвлөгөө батлах тухай” 2024 оны А/108, “Төрийн аудитын байгууллагын 2025 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө батлах тухай” 2025 оны А/08 дугаар тушаалыг тус тус үндэслэн Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсэгт заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд гүйцэтгэлээ.

АУДИТЫН ГОЛ ДҮГНЭЛТ:

ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН ХӨРӨНГИЙН ТӨЛӨВЛӨЛТ, БҮРДҮҮЛЭЛТ, ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТЭД ТАВИХ ХЯНАЛТ ХАНГАЛТГҮЙ БАЙНА.

Тайланг хүргүүлсэн этгээд: Үндэсний аудитын газар, Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газар, Хэнтий аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, аймгийн Засаг дарга, сумдын Засаг даргад.

Нэмэлт мэдээлэл, мэдээллийн эх сурвалж:

Хэнтий аймаг, Хэрлэн сум, Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын байр, Хэнтий аймаг дахь Төрийн аудитын газар,

e-mail: khentii@audit.gov.mn

Аудитын зорилго, зорилтууд, хамарсан хүрээ:

Аудит хийж, дүгнэлт, зөвлөмж гарган, аймгийн ИТХ, Засаг дарга, сумдын Засаг дарга, холбогдох албан тушаалтанд танилцуулж, олон нийтэд мэдээлэхэд аудитын зорилт чиглэгдлээ.

- ✓ *Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг холбогдох хууль журамд заасны дагуу төлөвлөж, бүрдүүлж, хуваарилсан эсэх;*
- ✓ *Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээг журмын дагуу үр дүн, үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн эсэх;*
- ✓ *Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн зарцуулалтыг хууль журмын дагуу хянаж, тайлагнасан эсэх;*

Аудитад аймаг, сумын ИТХ, ЗДТГ, Санхүү төрийн сангийн хэлтэс, багийн Засаг дарга, аймаг, сумын орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2024 оны орлогын бүрдүүлэлт, хуваарилалт болон хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөлт, гүйцэтгэл, санхүүжилт, хяналт, тайлагналтай холбоотой үйл ажиллагааг хамрууллаа.

Ерөнхий мэдээлэл:

Монгол Улсын 2024 оны Төсвийн тухай хуулиар 2024 оны төсвийн жилд Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас Хэнтий аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн санд олгох орлогын шилжүүлгийг 17,789.1 сая төгрөгөөр баталсан ч төсвийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулж 798.0 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 18,587.1 сая төгрөгийг олгохоор баталсан байна.

Мөн аймаг, сумдын ИТХ-ын тогтоолоор ОНХС-ийн 2023 оны үлдэгдлээс 1,393.6 сая, малын тоо толгойн албан татварын орлогоос 721.1 сая төгрөгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлсэн байна.

ОНХС-ийн орлогын шилжүүлгийн 10,579.7 сая төгрөг буюу 56.9 хувийг 22 сум, тосгоны ОНХС-д, 8,007.4 сая төгрөг буюу 43.1 хувийг аймгийн ОНХС-д олгохоор хуваарилсан байна.

ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2024 онд 26,951.8 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй, 20,794.8 сая төгрөгийн санхүүжих дүнтэй 362 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр аймаг, сумын ИТХ-аар батлуулсан байна.

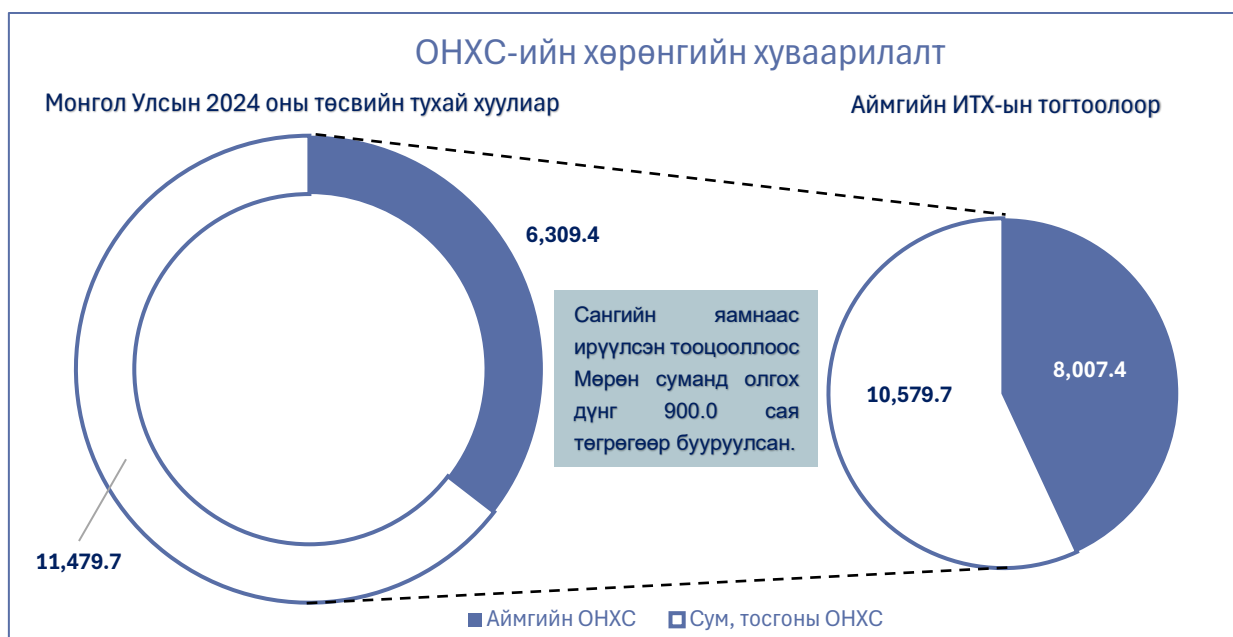
Тайлант хугацаанд 17,518.9 сая төгрөгийн санхүүжилтээр 294 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлж ажилласан байна.

АУДИТЫН ГОЛ ҮР ДҮН:

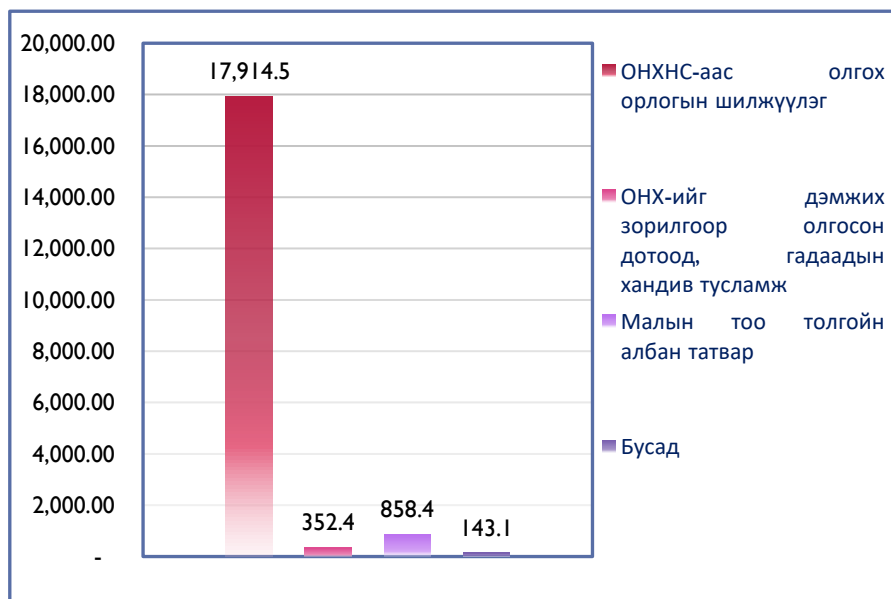
БҮЛЭГ 1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН ХӨРӨНГИЙН ЭХ ҮҮСВЭР, ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭГ ХУУЛЬ, ЖУРМЫН ДАГУУ ТӨЛӨВЛӨӨГҮЙ ЗӨРЧИЛ ГАРСААР БАЙНА.

1.1. Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас олгох орлогын шилжүүлгийг 798.0 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэн баталсан боловч 672.5 сая төгрөгөөр дутуу олгосон байна.

Монгол Улсын 2024 оны Төсвийн тухай хуулиар 2024 онд Хэнтий аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн санд 17,789.1 сая төгрөг олгохоор баталсан, 2024 оны 8 дугаар сарын 30-ны өдөр нэмэлт өөрчлөлтөөр 798.0 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 18,587.1 сая төгрөгийг олгохоор баталсан байна.

Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар нийт 17,914.6 сая төгрөгийг олгож, 672.5 сая төгрөгийн орлогын шилжүүлгийг дутуу олгосон байна.

Аймгийн ИТХ-ын тогтоолоор аймгийн ОНХС-ийн орлогыг 20,771.9 төгрөгийг баталснаас 19,268.4 сая төгрөгийн орлогыг төвлөрүүлж, төлөвлөгөөг 92.8 хувиар биелүүлсэн байна.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 42.1-д заасны дагуу аймгийн ОНХС-д 302.5 сая, Дархан сумын ОНХС-д 49.9 сая төгрөгийг төвлөрүүлжээ.

Аудитаар тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчидтэй нийгмийн хариуцлагын хүрээнд байгуулсан гэрээний зарим хэсэг нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1 дэх заалттай, хандив тусламжийг төвлөрүүлэх данс нь Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2 дахь заалттай тус тус нийцэхгүй байгааг тогтоож гэрээг хуулийн хүрээнд шинэчлэхийг холбогдох албан тушаалтанд зөвлөлөө.

Малын тоо толгойн албан татварын орлогоос 14 сум 721.1 сая төгрөгийг төвлөрүүлэхээр төлөвлөснөөс 22 сум, тосгон 888.1 сая төгрөгийг төвлөрүүлж, энэхүү орлогоос ОНХС-д 29.7 сая төгрөгийг дутуу буюу 858.4 сая төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Аудитаар Биндэр сумын орон нутгийн төсвийн орлогод орсон малын тоо толгойн албан татварын 34.1 сая төгрөгийг ОНХС-д бүрэн төвлөрүүлээгүй зөрчилд Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2.8 дахь заалтыг зөрчсөн үндэслэлээр төлбөрийн акт тогтоосон.

1.2. Орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдаагүй 59, иргэдээс санал авч эрэмбэлээгүй 10 төсөл, арга хэмжээг ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн байна.

ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2024 онд хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээг төлөвлөхдөө 18 сум, 4 тосгоны нийт 20,716 иргэнээс санал авсан байна. Энэ нь нийт сонгуулийн насны иргэдийн 42 хувийг эзэлж байна.

Сумын Засаг дарга болон түүний томилсон ажлын хэсэг нь Төсвийн тухай хуулийн 63 дугаар зүйлийн 63.2, 63.3 дахь заалт, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журмын 3.4.1 дэх хэсгийг зөрчин иргэдээс санал аваагүй, ажлын хэсгээр эрэмбэлээгүй төсөл, арга хэмжээг сумын ИТХ-аар батлуулж байна.

Иргэдээс санал аваагүй 663.2 сая төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий 15 төсөл, арга хэмжээг сумын ИТХ-аар хэлэлцүүлэн батлуулж 10 төсөл, арга хэмжээг 375.6 сая төгрөгөөр санхүүжүүлж хэрэгжүүлсэн зөрчил гаргасан сумдын Засаг дарга нарт энэхүү зөрчлийг таслан зогсоох, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх албан шаардлагыг хүргүүлсэн.

Мөн Төсвийн тухай хуулийн 63 дугаар зүйлийн 63.3 дахь заалт, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журмын 4.1.1 дэх хэсэгт зааснаар 3,348.9 сая төгрөгийн 59 төсөл, арга хэмжээг дунд хугацааны бодлогын баримт бичиг болох сумын Засаг даргын үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөртэй уялдуулан төлөвлөөгүй байна.

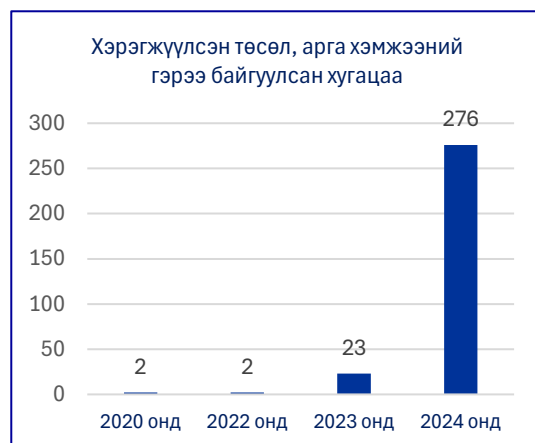
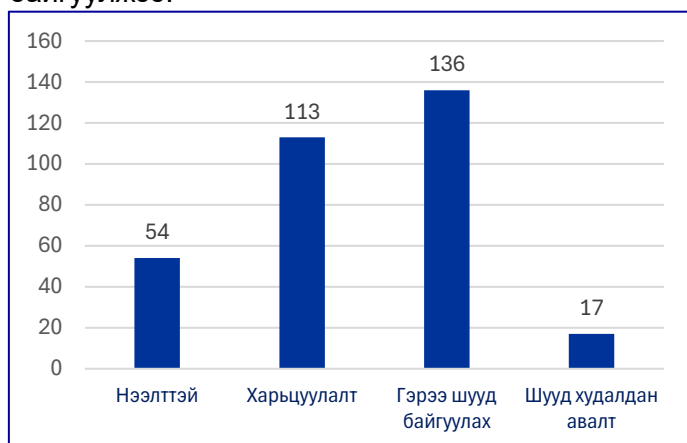
Магадлалаар баталгаажсан зураг төсөвгүй, техникийн тодорхойлолтгүй, ажлын даалгаваргүй төсөл, арга хэмжээг ИТХ-аар батлуулж хэрэгжүүлсэн сумдын Засаг дарга нарт Төсвийн тухай хуулийн 29¹ дүгээр зүйлийг зөрчсөн үндэслэлээр албан шаардлагыг хүргүүлсэн.

Төлөвлөж хэрэгжүүлсэн нийт төсөл, арга хэмжээнээс ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх 39.5 сая төгрөгийн 3 төсөл, арга хэмжээг Малын тоо толгойн албан татварын хөрөнгийн эх үүсвэрээс, Малын тоо толгойн албан татварын хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх 107.0 сая төгрөгийн 2 төсөл, арга хэмжээг ОНХС-ийн хөрөнгийн эх үүсвэрээс алдаатай төлөвлөж хэрэгжүүлсэн байна.

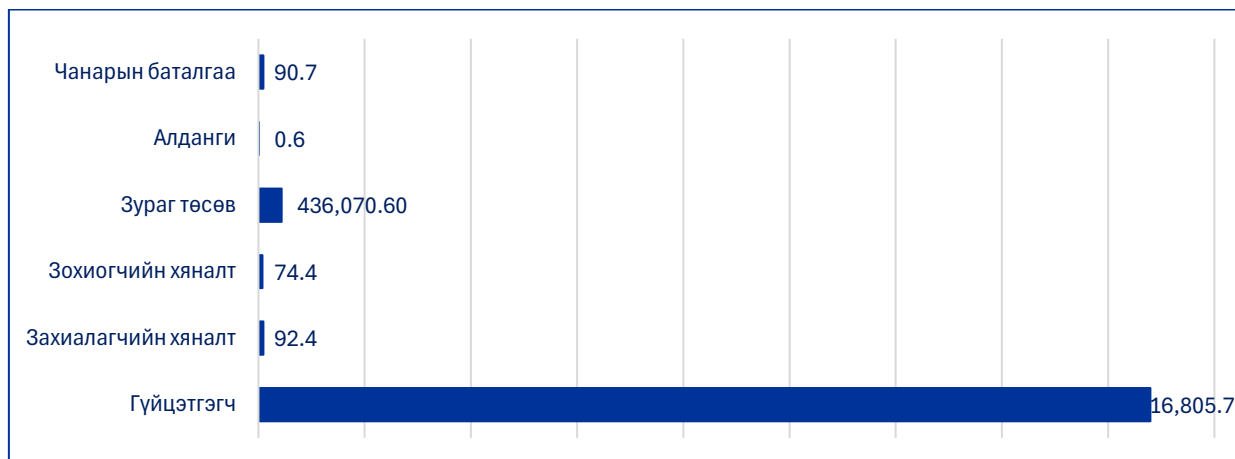
БҮЛЭГ 2. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН ХӨРӨНГӨӨР ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭ НЬ ИРГЭДИЙН АМЬДРАХ ОРЧНЫГ САЙЖРУУЛАХАД ЧИГЛЭСЭН БАЙНА.

2.1. Төсвийн тухай хуулийг зөрчин 27 төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлсэн байна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн дагуу орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх 22,301.3 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 320 төсөл, арга хэмжээнд худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулжээ.

Бараа, ажил, үйлчилгээ гүйцэтгэх гэрээ байгуулсан 303 төсөл, арга хэмжээнээс 294 төсөл, арга хэмжээнд 17,518.9 сая төгрөгийн санхүүжилтийг ажлын гүйцэтгэлийг үндэслэн олгосон байна. Харин гүйцэтгэгчийн ажлын гүйцэтгэлийн явц, ажлын чанар, санхүүжилт хуваарийн дагуу ирээгүй зэрэг шалтгаанаар 9 төсөл, арга хэмжээнд гэрээний дагуу олгох 473.9 сая төгрөгийг олгоогүй байна.

Төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэл, байгуулсан гэрээг зөрчин санхүүжилтийг олгосон дараах зөрчлүүдэд холбогдох сумдын Засаг дарга нарт зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргахгүй байх албан шаардлагыг хүргүүлсэн. Үүнд:

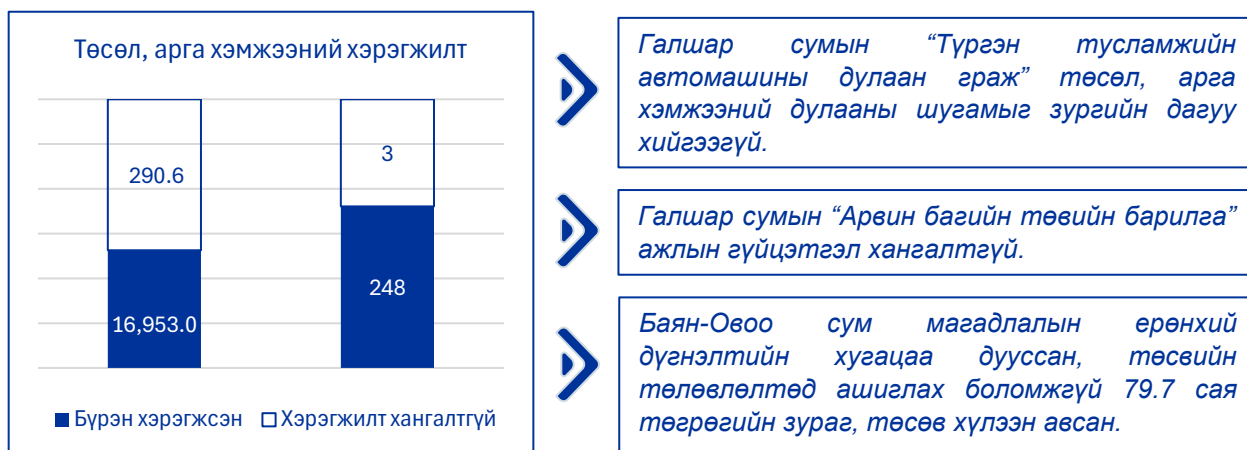
Дархан сумын “Бэлчээрийн болон газар тариалангийн усан хангамжийг сайжруулах” ажлыг гүйцэтгээгүй байхад 10.5 сая, “Тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх” ажилд малын тэжээлийг бүрэн хүлээж авахгүйгээр 9.9 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон;

Батноров, Баян-Овоо, Баянхутаг, Жаргалтхаан, Өмнөдэлгэр сумд нийт 17 төсөл, арга хэмжээнд 28.2 сая төгрөгийн алдангийг тооцоогүй гүйцэтгэлийг баталгаажуулж санхүүжилтийг олгосон;

Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.3.6 дахь хэсгийг зөрчиж иргэдээс санал аваагүй 27 төсөл, арга хэмжээг 899.4 сая төгрөгөөр санхүүжүүлж хэрэгжүүлсэн;

2.2. Орон нутгийн хөгжлийн сангаар хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээ нь иргэдийн тогтвор суурьшилтай амьдрах орчин нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн байна.

Аймаг, сумын ИТХ-аар 2024 онд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн 303 төсөл, арга хэмжээнээс 251 төсөл, арга хэмжээ нь анх төлөвлөсөн зураг төсөл, ажлын даалгавар, техникийн тодорхойлолтоор баталсан түвшинд хүрч бүрэн хэрэгжсэн байна.

Төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт хангалтгүй байсан шалтгаан: Үүнд:

- ❖ Баталсан зураг төсвийн дагуу барилгын ажлыг гүйцэтгээгүй;
- ❖ Захиалагчийн хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн;
- ❖ Барилга, байгууламжийг байнгын ашиглалтад хүлээн авах, ажлын хэсэг нь төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг бүрэн шалгаж хүлээж аваагүй;

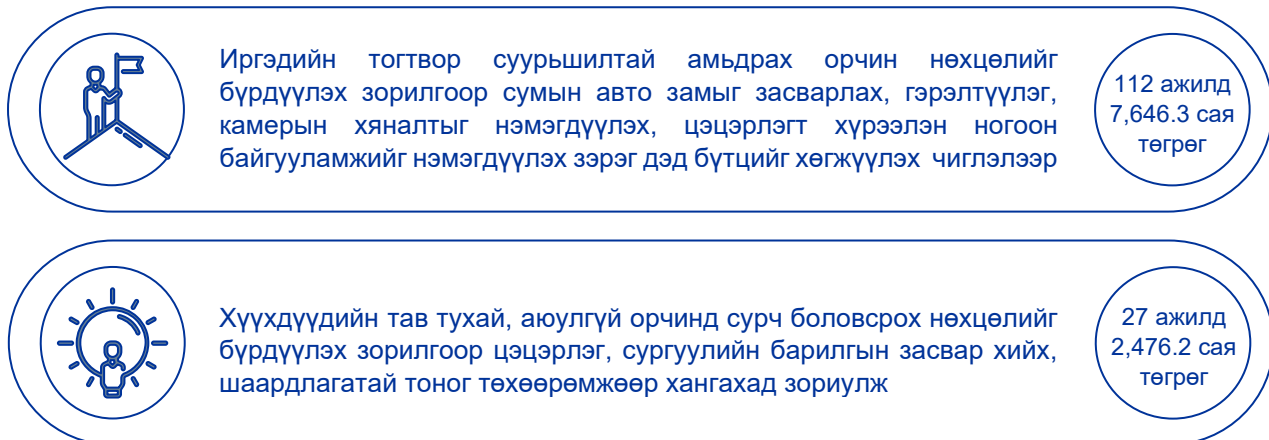
Төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг он дамжуулан төлөвлөсөн, ОНХС-ийн орлогын шилжүүлэг, малын тоо толгойн албан татварын орлого тасарснаас санхүүжилт оройтсон, байгаль цаг уурын хүндрэлтэй нөхцөл байдлаас ажлын гүйцэтгэл хойшилсон зэрэг шалтгааны улмаас 50 төсөл, арга хэмжээ дутуу хэрэгжиж 3,867.6 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгосон байна.

Дархан сумын “Тоглоомын талбай байгуулах” 40 хувийн гүйцэтгэлтэй

Гүйцэтгэгчээс хамаарсан шалтгаанаар гүйцэтгэл хангалтгүй 2 ажил

Дархан сум 2023 оноос он дамжин хэрэгжсэн “Зөөврийн 00 төсөл, арга хэмжээ бүрэн дуусаагүй

ОНХС-ийн хөрөнгөөр иргэдийн эрүүл мэнд, амьдрах орчныг сайжруулах, хүүхдийн тав тухтай, аюулгүй орчинд сурч боловсрох нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор дэд бүтэц, тоног төхөөрөмжийн төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн байна.

2.3. ОНХС-ийн санхүүжилтээр бий болсон хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтыг эзэмшигч байгууллага хариуцан ажиллаж байна.

Бүрэн хэрэгжсэн төсөл арга хэмжээний ашиглалтын байдлыг авч үзвэл 16,880.1 сая төгрөгийн гэрээний дүн бүхий 246 төсөл, арга хэмжээг зориулалтын дагуу ашиглаж байна.

ОНХС-ийн санхүүжилтээр бий болсон хөрөнгийн ашиглалтын байдлыг салбараар нь ангилж үзвэл:

1. Дэд бүтэц, тохижилт:

112 төсөл, арга хэмжээ	Сумын төвийн авто замыг сайжруулах, орон нутгийн чанартай гүүрийг барих, засварлах, шинэ суурьшлын бүсэд дэд станц барих, цахилгааны дамжуулах агаарын шугамын өргөтгөлд	3,540.9 сая төгрөг
	Гудамж талбайн тохижилт, гэрэлтүүлэг, камерын хяналтыг нэмэгдүүлэх, цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах, багийн төвүүдийн гаднах тохижилт засвар	3,870.8 сая төгрөг

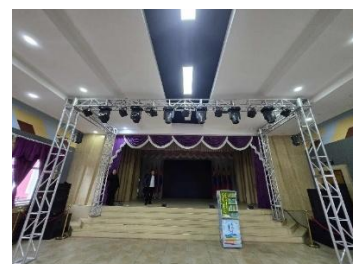
2. Боловсролын салбарт:

27 төсөл, арга хэмжээ	Сургууль, дотуур байр, анги танхимын засвар, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлт, цэцэрлэгийн засвар, тавилга, зөөлөн эдлэлийн шинэчлэл	2,374.9 сая төгрөг
--------------------------	--	--------------------------

3. Соёлын салбарт:

10 сумын соёлын төвд 842.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар барилгын өргөтгөл, засвар, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл, зөөврийн тайз, сандал зэргийг шийдвэрлэсэн байна.

4. Эрүүл мэндийн салбарт:

**8 төсөл,
арга
хэмжээ**

Иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах зорилгоор шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах, барилгын засварт

**253.0
сая
төгрөг**

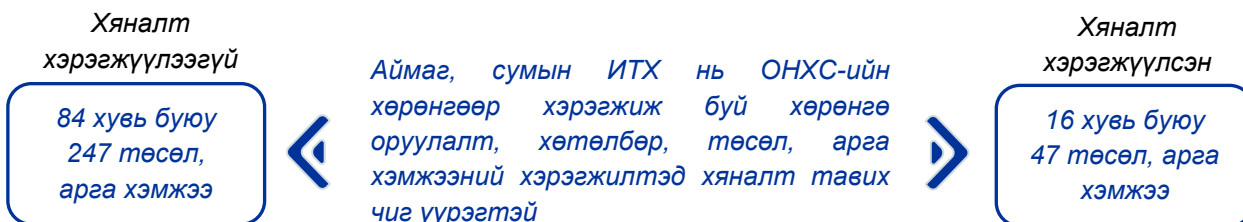
Төсөл арга хэмжээг төлөвлөхдөө урьдчилсан судалгаа хийх, иргэдийн хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлох, хөрөнгийг түрээслэх журам, эрх зүйн орчныг бүрэн судлаагүйгээс бий болсон хөрөнгийг ашиглахад хүндрэл үүсгэсэн байна.

ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг хөрөнгийн бүртгэл, хариуцан ажиллах байгууллага, ашиглалтын зардал, хөрөнгийг ашиглах хэрэгцээ шаардлага зэргийг тооцож төлөвлөх шаардлагатай байна.

БҮЛЭГ 3. АЙМАГ, СУМЫН ИТХ-Д ӨМНӨХ АУДИТААР ӨГСӨН ЗӨВЛӨМЖИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭЭГҮЙГЭЭС ОНХС-ИЙН ЗАРЦУУЛАЛТАД ТАВИХ ХЯНАЛТ ХАНГАЛТГҮЙ БАЙНА.

3.1. Аймаг, сумын ИТХ нь ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн 212 төсөл, арга хэмжээнд хяналт хэрэгжүүлээгүй байна.

Аймаг, сумдын ЗДТГ нь ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа барилга, байгууламжийн 30 төсөл, арга хэмжээнд аймгийн Газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газартай гэрээ байгуулан захиалагчийн хяналтыг хийлгэж 92.4 сая төгрөгийг зарцуулсан байна.

Төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхдээ баталсан зураг төслийн дагуу гүйцэтгээгүй Барилгын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1.1 дэх заалтыг зөрчсөн, ЗГ-ын 2021 оны 212 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах дүрэм"-д заасны дагуу барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах комиссыг байгуулаагүй,

комиссын ажиллах журмыг хэрэгжүүлэхгүйгээр барилгыг хүлээн авч акт үйлдсэн дараах ажлууд байна. Үүнд:

Баянхутаг сум - "Сургуулийн урлаг заалыг засварлах" 150.0 сая төгрөгийн төсөл, арга хэмжээ нь зураг төсөлд тусгасны дагуу гүйцэтгээгүй. Зураг төсөл зохиогчтой зөвшилцөж зураг төсөвт өөрчлөлт оруулаагүй.

Галшар сум - Түргэн тусламжийн автомашины дулаан граж 115.6 сая төгрөг, Арвин багийн төвийн барилгын 95.0 сая төгрөгийн ажлыг хүлээн авах комиссыг ЗГ-ын 2021 оны 212 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах дүрэм"-ийг зөрчиж байгуулсан. Барилга байгууламжийн хувийн хэрэг байхгүй.

"Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2023 оны бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн, үр нөлөө"-д гүйцэтгэсэн аудитын хүрээнд өгсөн 6 албан шаардлага, 6 зөвлөмжийн хэрэгжилтийг үнэлэхэд 89.7 хувийн биелэлттэй байна.

Албан шаардлагын хэрэгжилт:

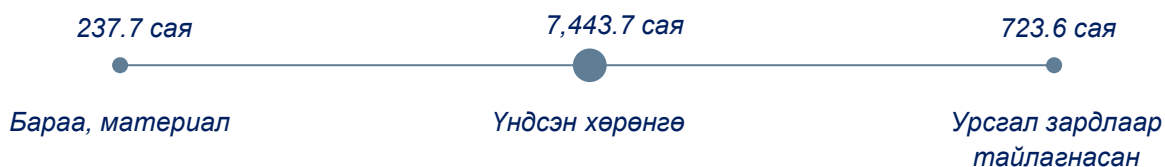
Биндэр сумын "Залуус хөгжлийн төв"-ийг ашиглалтад ороогүй тухай зөрчлийг арилгах албан шаардлага хэрэгжээгүй учир Прокурорын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1 дэх заалтын хүрээнд Прокурорын газарт шилжүүлсэн.

Зөвлөмжийн хэрэгжилт:

Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан "ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журам"-ын 9.4 дэх хэсгийн дагуу аймгийн ИТХ-аас төсөл, арга хэмжээнд тавих хяналтыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй.

3.2. ОНХС-ийн Удирдлагын мэдээллийн системд 192 төсөл, арга хэмжээний мэдээллийг дутуу, 57 төсөл, арга хэмжээг мэдээлээгүй байна.

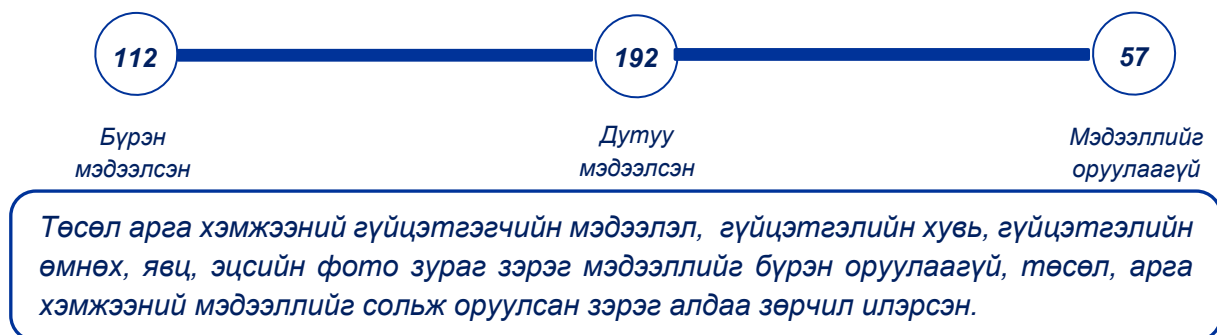
ОНХС-ийн хөрөнгөөр бий болсон хөрөнгийг 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар дараах байдлаар тайлагнасан байна.

ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар бий болсон хөрөнгийг бүртгэх явцад илэрсэн дараах зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх тухай албан шаардлагыг холбогдох сумдын Засаг даргад хүргүүлсэн.

- ❖ Бор-Өндөр сум "Шинэ суурьшлын бүсүүдэд цахилгаан эрчим хүч татахад шаардлагатай зураг төсөв" ажлыг 103.8 сая төгрөгөөр гүйцэтгүүлж хүлээж авсан боловч зардалд хааж урьдчилж гарсан зардлаар бүртгээгүй;
- ❖ Хэрлэн сум Тэмүүжиний гудамжны явган хүний замын ажлын 70 хувийн гүйцэтгэлээр буюу 255.3 сая төгрөгөөр орлогод авч 23.6 сая төгрөгийг дутуу бүртгэсэн;

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн Удирдлагын мэдээллийн системд аймаг, сумын ИТХ-аар баталсан 362 хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр төсөл, арга хэмжээг дараах байдлаар мэдээлсэн байна.

Сумын ИТХ-аар батлуулсан бүх төсөл, арга хэмжээний мэдээллийг Баян-Адарга, Норовлин сум, Гурванбаян, Өлзийт тосгон оруулаагүй байна.

Багийн Засаг дарга, сумын хэмжээнд ОНХС хариуцсан мэргэжилтэн болон ОНХС-ийн Удирдлагын мэдээллийн системд мэдээлэл оруулах үүрэг хүлээсэн албан хаагч нь үүрэгт ажлаа бүрэн хэрэгжүүлэхгүй, “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 10.3 дахь хэсэгт зааснаар орон нутгийн төрийн сангийн төлбөр тооцоо, зарлага хариуцсан мэргэжилтэн нь удирдлагын мэдээллийн системд оруулсан мэдээллийг үндэслэн ОНХС-аас орлогын шилжүүлэг олгохгүй байх талаар арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхгүй байна.

АУДИТЫН ДҮГНЭЛТ:

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг хийж байна. Үүнд:

- ❖ Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг хуульд заасны дагуу эх үүсвэрээр бүрэн төлөвлөж, бүрдүүлээгүй байна.
- ❖ Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хамтран ажиллах гэрээ нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1, Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2.9 дэх заалттай нийцэхгүй байна.
- ❖ Төсвийн тухай хууль, “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ыг зөрчиж хөгжлийн бодлогын баримт бичигт тусгаагүй 59, иргэдээс санал авч эрэмбэлээгүй 10 төсөл, арга хэмжээг сумын ИТХ-аар батлуулж, хэрэгжүүлсэн байна.
- ❖ Төсвийн тухай хуулийн 291 дүгээр зүйлд заасан төлөвлөлтийн шаардлага хангаагүй 474.1 сая төгрөгийн 14 төсөл, арга хэмжээг батлуулж хэрэгжүүлсэн байна.
- ❖ Аймаг, сумын ИТХ нь өмнөх оны аудитаар өгсөн зөвлөмж болон, ОНХС-ийн төсөл, арга хэмжээнд тавих хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн байна.
- ❖ Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн 195 төсөл, арга хэмжээний мэдээллийг дутуу, 57 төсөл, арга хэмжээний мэдээллийг Удирдлагын мэдээллийн системд оруулаагүй, иргэд олон нийтэд ил тод мэдээлээгүй байна.
- ❖ ОНХС болон малын тоо толгойн албан татварын орлогоор хэрэгжүүлэх 145.5 сая төгрөгийн 5 төсөл, арга хэмжээг журамд заасан чиг үүргийг алдаатай төлөвлөж хэрэгжүүлсэн байна.
- ❖ ОНХС-аас олгох орлогын шилжүүлгийг 798.0 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэн тодотгон баталж 692.8 сая төгрөгийг дутуу олгосон байна.

АУДИТЫН ЗӨВЛӨМЖ:

Аудитын үр дүнд үндэслэн дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг дор дурдсан албан тушаалтанд зөвлөж байна. Үүнд:

Аймгийн Засаг даргад:

- ❖ Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2 дахь заалтыг баримтлан ОНХС-ийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх талаар судалгаа хийж, төлөвлөж ажиллах
- ❖ Орон нутгийн хөгжлийн сангийн Удирдлагын мэдээллийн системд мэдээллийг бүрэн оруулах, мэдээллийн үнэн зөв байдалд хяналт хийж, мэргэжил арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, журмын 10.3.3-т заасны дагуу арга хэмжээ авч ажиллах

Сүмдын Засаг дарга нарт:

- ❖ Орон нутгийн дунд хугацааны бодлогын баримт бичигтэй уялдуулан ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх
- ❖ ОНХС болон малын тоо толгойн албан татварын орлогоор хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг Төсвийн тухай хууль, “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-д заасан чиг үүргийн дагуу төсөл, арга хэмжээг төлөвлөж, санхүүжүүлэх
- ❖ “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын дагуу Удирдлагын мэдээллийн системд төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, хэрэгжилт, тайлагналт, хяналтын талаар мэдээллийг тайлант хугацаанд багтаан бүрэн оруулж ажиллах

Сүмдын ИТХ-д

- ❖ “ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журам”-ын дагуу төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, санхүүжилт, зарцуулалт, гүйцэтгэл, тайлагналт, бүртгэл болон журмын хэрэгжилтэд ИТХ-ын дэргэдэх хороодоор дамжуулан хяналт тавьж, тайлагнан ажиллах

ҮАГ-т санал:

- ❖ ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлж байгаа төсөл, арга хэмжээг орон нутгийн хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй уялдуулан төлөвлөж иргэдээс санал авч эрэмбэлэх үйл ажиллагааны зөрчил давтагдаж байгаа учир аудитыг 1 дүгээр улиралд багтаан гүйцэтгэж, шийдвэрийн хэрэгжилтийг хэрэгжүүлэх боломжтой хугацааг олгох

---o0o---